

Бондаренко С. И., Макаренко Е. Л., Сергиенко В. П. Подготовка магистров с педагогических измерений в Украине: реалии и перспективы.

В статье описано украинскую систему магистерской подготовки специалистов педагогических измерений, проанализировано состояние ее развития. Выявлены недостатки и намечены перспективы развития.

Ключевые слова: Специалисты педагогических измерений, магистерская подготовка, компетентность, Болонский процесс.

Bondarenko S. I., Makarenko O. L., Sergienko V. P. Preparation of Educational Measurement Masters in Ukraine: realities and prospects.

The article describes a system of Ukrainian Educational Measurement master training, analyzes the state of its development. Found gaps and outline prospects.

Keywords: Educational measurement specialists, master's program, competence, Bologna.

Вакуленко Т. С.

**Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди
(Харків, Україна)**

ДО ПИТАННЯ ПРО КРИТЕРІЇ ВСТУПУ СТУДЕНТІВ ДО ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ДЕЯКИХ КРАЇН СВІТУ

У статті розглянуто різні критерії вступу студентів до вищих навчальних закладів США, Російської Федерації та Польщі. Визначено особливості використання результатів зовнішніх незалежних оцінювань як провідного критерію вступу до вищих.

Ключові слова: освіта, вищий навчальний заклад, вступна кампанія, стандартизовані оцінювання, світовий досвід.

Системи вступу до вищих навчальних закладів у різних країнах світу, а також місце незалежних оцінювань у цих системах мають свої відмінності. Вибір тієї чи іншої системи залежить від багатьох чинників, зокрема, від традицій освіти, соціально-економічних можливостей держави, основних цінностей суспільства тощо.

На сьогодні в Україні функціонує ефективна життєздатна система відбору абітурієнтів до вищих на основі зовнішнього незалежного оцінювання. Вивчення підходів до організації вступу абітурієнтів до вищих навчальних закладів світу сприятиме подальшому розвитку вітчизняної системи, дозволить максимально ефективно використовувати потенціал тестів ЗНО.

Системи освіти різних країн світу й, зокрема, проблеми вступу до вищих навчальних закладів цікавлять багатьох українських науковців. Так, О. Ю. Коваленко вивчає основні характеристики вищої освіти США, аналізує структуру системи освіти в цій країні, досліджує провідні риси вищих навчальних закладів США. Відомий харківський дослідник В. П. Горох значної уваги приділив вивченню особливостей системи освіти Російської Федерації. В його дослідженнях проаналізовано єдиний державний екзамен та особливості використання його результатів для вступу до вищих навчальних закладів, а також для сертифікації випускників. Науковець вивчає також питання моніторингу якості освіти в Російській Федерації та місце незалежних оцінювань у цьому процесі. Глибоко аналізує дидактичні характеристики Єдиного державного екзамену російський дослідник Л. В. Караваєва. З досвідом організації й проведення матуральних екзаменів у Польщі знайомить вітчизняних спеціалістів А. І. Милянник, який аналізує зміст і структуру цих екзаменів, а також досліджує питання використання доданої освітньої вартості в практиці загальної освіти.

Велика увага вчених приділяється загальним проблемам вступу до вищих навчальних закладів Польщі, США й Російської Федерації, проте в науковій літературі недостатньо повно розкриті критерії вступу до вишів цих країн, що робить актуальним проведення дослідження у цьому напрямку.

Мета статті: аналіз критеріїв вступу до вищих навчальних закладів Польщі, США й Російської Федерації.

У світі відомо більше двадцяти країн із розвиненими системами освіти, серед них: США, Англія, Ізраїль та ін. Вивчення їх досвіду є надзвичайно важливим для України, особливо з огляду на реформування системи освіти України. В одному дослідженні неможливо охопити набутки усіх перелічених лідерів, тож звернемося до надбань одного з сусідів України – Польщі. Ця країна подібна до нашої за соціально-економічними показниками та передумовами функціонування системи освіти, а оприлюднені дані щодо результативності освітньої політики Польщі ствердно свідчать про її ефективність.

У Польщі обов'язковою є освіта до 18 років. Для отримання атестату про повну загальну освіту учні мають обов'язково скласти *матуральні іспити*. Високі оцінки з матуральних іспитів не дають гарантій автоматичного вступу до вишу, оскільки умови вступу визначають сенати вищих навчальних закладів. Але "Закон про вищу школу" передбачає, що вищі навчальні заклади Польщі не будуть організовувати вступних іспитів, які дублюють матуральні экзамени [1]. Результати цих екзаменів одночасно є результатами вступних випробувань із відповідних предметів. На найпопулярніші напрями підготовки абітурієнт додатково має скласти так звані тести компетентності. Переможці та лауреати польських національних предметних олімпіад отримують в атестаті про повну загальну освіту 100% балів без проходження відповідного матурального іспиту. Перелік олімпіад оголошує директор Центральної екзаменаційної комісії за два роки до проведення матури [2].

Як уже зазначалося, вищі навчальні заклади Польщі мають певний рівень автономії, тому критерії вступу до різних вишів можуть відрізнятися. Серед головних критеріїв такі: результати матуральних іспитів; результати тестів компетентності (ініціюються вищими навчальними закладами); особисті досягнення в певній галузі науки чи спорту; результати співбесід у вищих навчальних закладах; результати творчих випробувань у вищих навчальних закладах; додаткова інформація про вступника.

Варто наголосити, що результати матуральних екзаменів один з найважливіших критеріїв вступу до вишів. Більшість натуральних екзаменів складається з двох частин: усної та письмової. Деякі предмети слід складати як усно, так і письмово. Наприклад, польську й іноземну мови (додатково можна вибрати ще одну іноземну мову), а також математику польські школярі складають в усній та письмовій формі. У письмовій частині серед доволі широкого переліку предметів (16) випускники шкіл обирають не більше трьох додаткових предметів, серед яких пропонується біологія, хімія, теорія танцювального мистецтва, географія, історія (Польщі або Європи), історія мистецтв, історія музики, інформаційні технології, фізика й астрономія, латинська мова та стародавня історія, філософія, сучасні мови (відмінні від обов'язкових), мови етнічних груп (білоруська, литовська, українська), регіональна мова тощо. Усі екзамени з цих предметів можна обирати як основного, так і поглибленого рівня [2].

Усну частину іспиту оцінює предметна група екзаменаторів у школі. Письмову – перевіряють екзаменатори окружної екзаменаційної комісії. Результати подаються у відсотках від максимуму балів, які можна отримати з кожного предмета. Результати випускника вважаються прохідними, якщо він отримав не менше 30% балів в усній і письмовій частині з кожного обов'язкового предмета. Відсоток від максимальної кількості балів заноситься в атестат про повну загальну освіту [2].

Узагальнюючи можна зазначити, що характерною рисою польської системи освіти є високий рівень автономності вищих навчальних закладів, відсутність єдиних правил

прийому абітурієнтів до вишів. При цьому провідним критерієм вступу є результат матуральних екзаменів. Ці екзамени виконують дві основні функції: сертифікація учнів для отримання атестату зрілості й відбір абітурієнтів до вищих навчальних закладів.

Вартим уважного вивчення є також досвід використання стандартизованих тестувань у США, адже велика кількість вищих навчальних закладів саме цієї країни впевнено лідирують серед вишів світу. Слід зазначити, що в країні нещодавно були прийняті нові стандарти загальної освіти з провідних навчальних предметів. Найбільшою ж уваги заслуговує те, що система освіти Сполучених Штатів, з одного боку, значною мірою спирається на громадянське суспільство, а з іншого, є дієвим інструментом його підтримки й утвердження [3].

Навчальна система освіти в США складна й розгалужена, вона контролюється й фінансується на трьох рівнях: федеральною владою, владою штатів і місцевою владою. Освіта в США характеризується високим ступенем автономності та незалежності штатів. Так, освітяни кожного штату спираються на свою навчальну програму, школи відрізняються одна від одної тривалістю уроків, переліком предметів, вимогами до навчальних посібників та підручників тощо. Тож не дивно, що кожний вищий навчальний заклад встановлює власну процедуру і критерії вступу. Серед найбільш розповсюджених критеріїв вступу можна назвати результати стандартизованих тестів для вступу до вишів SAT (Scholastic Aptitude Test, шкільний тест здібностей) або ACT (American College Testing, американське тестування для вступу до коледжу); портфоліо вступника; участь вступника у волонтерських програмах; здобутки у сфері науки, культури чи спорту тощо; спрямованість на навчання у визначеному вищі; результати навчання у школі.

Проаналізуємо відмінності між різними стандартизованими тестуваннями, які використовуються в США для відбору студентів до вищих навчальних закладів. Так, SAT – тест, розробкою та проведенням якого займається некомерційна організація College Board (Рада університетів). Завдання цього тесту не спрямовані на з'ясування рівня навчальних досягнень школярів, тест призначений відрейтингувати учасників тестування за здатністю до навчання. Нагадаємо, що в Україні упродовж трьох років проводився експеримент з упровадження ТЗНК аналогом якого і є SAT. Окрім тестів здатності до навчання існують також предметні тести SAT, вони називаються SAT II. Вищі навчальні заклади визначають перелік предметних тестів, які необхідно скласти для вступу на кожну конкретну спеціальність.

Іншим стандартизованим тестуванням, яке широко використовується для вступу до вищих навчальних закладів США є тест ACT, який на відміну від тесту SAT є предметним, а його метою є визначення навчальних здобутків учасників тестування.

Пороговий бал для тестів ACT та SAT не встановлюється. Проте, розробники пропонують учаснику тестування звернути увагу на відповідність балів, отриманих учасником, рівню підготовки, необхідного для успішного навчання у вищих навчальних закладах.

Наступною країною, досвід організації вступу до вищих навчальних закладів якої можна назвати цінним, є Російська Федерація. Ця країна має схожу систему освіти і мало відрізняється за тим, який відсоток громадян отримують вищу освіту. Так, обов'язковою для всіх громадян Російської Федерації є початкова й основна загальна освіта. Після закінчення основної загальної освіти (дев'ятирічної програми навчання) учні складають випускні іспити (процедура називається державною підсумковою атестацією) і отримують, у випадку успішного складання іспитів, атестат про основну загальну освіту. За результатами державної підсумкової атестації учні можуть продовжувати, а можуть і не продовжувати свою подальшу освіту [5].

Атестат про повну загальну освіту видається після закінчення 11-річної програми навчання й успішного проходження державної підсумкової атестації (складання підсумкових іспитів). Підсумкових іспитів учні складають не менше п'яти: два

загальнодержавних обов'язкових письмових іспити (російська мова й математика) і не менше трьох іспитів за вибором. Окрім результатів підсумкових іспитів у атестаті містяться додатки з переліком усіх навчальних предметів та оцінок із них [4].

Атестат про повну загальну освіту надає право особі продовжити професійну освіту: у закладах вищої освіти як університетського, так і неуніверситетського рівня.

Вступ до вищих навчальних закладів регламентується спеціальним наказом Міністерства освіти і науки Російської Федерації, в якому зазначено, що: вищі навчальні заклади самостійно розробляють і затверджують щорічні правила вступу, які не суперечать чинному законодавству; вступ до ВНЗ здійснюється за результатами Єдиного державного екзамену за загальноосвітніми предметами та предметами, що відповідають напряму підготовки; результати Єдиного державного екзамену з предметів загальнонавчального циклу враховуються ВНЗ як вступні з цих предметів; вищі навчальні заклади затверджують перелік предметів зі спеціальності, з яких абітурієнти складають іспити у ВНЗ [5].

Для всіх випускників обов'язковими є два екзамени у формі ЄДЕ: російська мова й математика [5].

Серед предметів за вибором вступникам пропонується: фізика, хімія, інформатика та інформаційно-комунікаційні технології, біологія, географія, історія, суспільствознавство, література, іноземна мова (англійська, німецька, французька, іспанська). Випускник має право скласти будь-яку кількість предметів за вибором. У свідоцтво про ЄДЕ виставляються позитивні результати з обов'язкових предметів, а також бали, отримані при складанні ЄДЕ з предметів за вибором. Слід також наголосити, що сертифікат ЄДЕ дійсний лише 2 роки [5].

Висновки.

Одним з основних критеріїв вступу до вищих навчальних закладів США, Польщі та Російської Федерації є результати стандартизованих оцінювань. При цьому вищі навчальні заклади США й Польщі мають достатньо вагомий рівень автономності й можуть додатково встановлювати свої критерії вступу, такою можливістю у значній мірі користуються елітні виші.

Значним доробком системи відбору абітурієнтів до вищих навчальних закладів США можна вважати використання тесту здатностей як одного з основних критеріїв. Враховуючи те, що в Україні розроблено й проведено два етапи експерименту з упровадження "Тесту загальної навчальної компетентності" (ТЗНК), слід продовжити пілотування цього тесту в реальних умовах вступу для визначення доцільності його використання як одного з критеріїв вступу до вищих навчальних закладів України.

Перспективи подальших досліджень.

Подальшого вивчення вимагає питання про критерії вступу до вищих навчальних закладів Ізраїлю, Австралії, Китаю та ін. Особливої уваги заслуговують також питання використання стандартизованих тестувань у моніторингових дослідженнях якості освіти.

Використана література:

1. Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym [Електронний ресурс] // Інтернет ресурс законодавчих актів Польщі. – Режим доступу: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20051641365> (25.09.13). – Заголовок з екрану.
2. Centralna Komisja Egzaminacyjna [Електронний ресурс] // Сторінка архіву Головної екзаменаційної комісії Польщі: [сайт]. – Режим доступу: <http://archiwum.cke.edu.pl/index.php?option=content&task=category§ionid=1&id=17&Itemid=2> (25.09.13). – Заголовок з екрану.
3. Вакулєнко Т. С. Використання тесту здатностей (aptitude test) у національних системах вступних випробувань: світовий досвід [Текст] / Т. С. Вакулєнко // Вісник ТІМО: тестування і моніторинг в освіті. – 2011. – № 5/6. – С. 74-88.
4. Еволюція єдиного державного екзамену з математики в Росії: погляд крізь призму українського досвіду [Текст] / В. П. Горох // Вісник ТІМО: тестування і моніторинг в освіті. – 2011. – № 8/9. – С. 46-51.

5. Про систему вступу до вищих навчальних закладів у Російській Федерації / В. П. Горох // Вісник ТІМО: тестування і моніторинг в освіті. – 2012. – № 1/2. – С. 4-8.

Вакуленко Т. С. К вопросу о критериях поступления студентов в высшие учебные заведения некоторых стран мира.

В статье рассмотрены критерии поступления студентов в высшие учебные заведения США, Российской Федерации и Польши. Проанализированы особенности использования результатов внешнего независимого оценивания как основного критерия поступления в вузы.

Ключевые слова: образование, высшее учебное заведение, вступительная кампания, стандартизированные оценивания, мировой опыт.

Vakulenko T. S. The Issues of Admission to Higher Educational Institutions in Some Countries.

The admission criteria to higher educational institutions of USA, Russia and Poland have been discovered. The external educational assessment results as one of the major criteria in the admission process have been analyzed.

Keywords: education, higher educational institution, admissions system, standardized assessment, world experience.

Василенко О. М.

Національний педагогічний університет імені

М. П. Драгоманова

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ЗНО І НАВЧАЛЬНОЇ УСПІШНОСТІ СТУДЕНТІВ У ВНЗ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У статті досліджується зв'язок між навчальною успішністю студентів у ВНЗ з англійської мови і балами сертифікатів ЗНО з цього предмета. Обґрунтовується ефективність системи вступу до ВНЗ за результатами тестування.

Ключові слова: зовнішнє незалежне оцінювання якості освіти, прогностичний тест, англійська мова, тестування.

Головною метою української системи освіти є створення сприятливих умов для розвитку і самореалізації кожної особистості, формування покоління, яке здатне навчатися впродовж життя, створювати і розвивати цінності громадянського суспільства. Державна політика в розвитку освіти націлена на створення однакових можливостей для молоді у здобутті якісної освіти. Наприкінці ХХ століття гостро постало питання вступу до ВНЗ, оскільки більшість українців вважали систему вступу до ВНЗ непрозорою і корумпованою. Таким чином, на зміну застарілим технологіям вступних випробувань у формі усних і письмових екзаменів на початку ХХІ століття було запроваджено незалежне оцінювання абітурієнтів у формі тестів.

У цьому зв'язку дослідження ефективності запровадження ЗНО та справедливості відбору для навчання у ВНЗ на основі цього тестування набуло останнім часом значної актуальності. Ефективність системи вступу у даному випадку характеризує ступінь успішності навчання у ВНЗ за результатами тестування.

Отже, метою нашого дослідження є: 1) визначення якості навчальних досягнень студентів і абітурієнтів; 2) вивчення зв'язку між навчальною успішністю студентів з англійської мови та балами сертифікатів ЗНО.

Для проведення дослідження було обрано студентів першого і другого курсів Інституту філософської освіти і науки (152 студенти – за спеціальностями “Філософія”, “Культурологія” і “Дизайн”) та Інституту української філології та літературної творчості імені Андрія Малишка (80 студентів – за спеціальністю “Українська мова і література та англійська мова”) Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.